

Nr 52.

Kungl. Maj:ts proposition till riksdagen angående fortsatt reglering av tillverkningen och avsättningen av potatismjöl; given Stockholms slott den 9 februari 1940.

Kungl. Maj:t vill härmed, under återopande av bilagda utdrag av statsrådsprotokollet över jordbruksärenden för denna dag, föreslå riksdagen att *dels* antaga härvid fogade förslag till förordning angående fortsatt giltighet av förordningen den 26 juni 1933 (nr 389) om tillverkning av potatismjöl, *dels ock* bifalla det förslag i övrigt, om vars avlåtande till riksdagen föredragande departementschefen hemställt.

GUSTAF.

A. Pehrsson-Bramstorp.

F ö r s l a g

till

förordning angående fortsatt giltighet av förordningen den 26 juni 1933 (nr 389) om tillverkning av potatismjöl.

Härigenom förordnas, att förordningen den 26 juni 1933 om tillverkning av potatismjöl, vilken förordning jämlikt förordningen den 2 april 1937 (nr 108) gäller till och med den 30 september 1940, skall äga fortsatt giltighet till och med den 30 september 1943.

Utdrag av protokollet över jordbruksärenden, hållet inför Hans Maj:t Konungen i statsrådet å Stockholms slott den 9 februari 1940.

N ä r v a r a n d e:

Statsministern HANSSON, ministern för utrikes ärendena GÜNTHER, statsråden PEHRSSON-BRAMSTORP, WESTMAN, WIGFORSS, MÖLLER, SKÖLD, QUENSEL, ERIKSSON, BERGQUIST, BAGGE, ANDERSSON, DOMÖ.

Chefen för jordbruksdepartementet, statsrådet *Pehrsson-Bramstorp*, anför:

Genom förordning den 26 juni 1933 (nr 389) har tillverkningen och avsättningen av potatismjöl blivit föremål för en fullständig statlig reglering. Enligt sagda författning, vilken trätt i kraft den 1 september 1933 och efter förlängning genom kungörelsen den 2 april 1937 (nr 108) gäller till och med den 30 september 1940, må tillverkning av potatisstärkelse (potatismjöl) anorledes än till förbrukning i eget hushåll icke äga rum utan tillstånd av Kungl. Maj:t eller den, åt vilken rätten att meddela sådant tillstånd av Kungl. Maj:t överlåtes. Närmare föreskrifter angående de villkor, under vilka tillstånd må åtnjutas, meddelas av Kungl. Maj:t ävensom, enligt Kungl. Maj:ts bemyndigande och i samband med tillståndets lämnande, av den, åt vilken rätten att lämna tillstånd må hava överlåtit. Tillsyn över efterlevnaden av denna förordning utövas av en utav Kungl. Maj:t därtill förordnad nämnd, statens potatismjölnämnd.

I kungörelse den 15 augusti 1933 (nr 514) har Kungl. Maj:t utfärdat tillämpningsföreskrifter till nyssnämnda förordning. Enligt dessa gäller bland annat följande. Tillstånd att vid viss anläggning bedriva sådan tillverkning, som avses i förordningen om tillverkning av potatismjöl (tillverkningslicens), meddelas av statens potatismjölnämnd. Tillverkningslicens meddelas för tillverkningsår, som räknas från och med den 1 oktober till och med den 30 september nästföljande år. Den, som erhållit tillverkningslicens, är skyldig att under den tid licensen avser: a) vid tillverkningen uteslutande använda svensk potatis; b) vid inköp av potatis och försäljning av potatisstärkelse tillämpa den prissättning, som Kungl. Maj:t efter förslag av statens potatismjölnämnd fastställer; c) underkasta sig de föreskrifter i avseende å leveranser och inköp av potatis samt tillverkning och försäljning av potatisstärkelse, som nämnden må meddela; samt d) därest nämnden så påfordrar, till

av Kungl. Maj:t efter förslag av nämnden fastställt pris helt eller delvis ställa årstillverkningen av potatisstärkelse, inneliggande lager inbegripet, till förfogande för nämnden, med undantag dock för vad som erfordras till husbehov för tillverkaren och dennes potatisleverantörer; ägande nämnden därvid, så vitt angår ny tillverkning, påkalla leverans av otorkad vara. Härjämte hava stadgats vissa skyldigheter för licensinnehavare i fråga om bokföring, skyldighet att tillhandagå med upplysningar m. m.

För tillverkningsåret 1 oktober 1939—30 september 1940 har Kungl. Maj:t i likhet med under närmast föregående tillverkningsår fastställt det pris, som innehavare av tillverkningslicens har att erlægga till leverantör för potatis, som inköpes för framställning av stärkelse och är av för fabriksändamål normal kvalitet. Detta pris skall under tiden 1 oktober—14 november 1939 utgöra 18 öre per stärkelseprocent och hektoliter samt under tiden 15 november 1939—30 september 1940 18.5 öre.

Efter framställning av statens potatismjölsnämnd har Kungl. Maj:t den 29 september 1939 godkänt ett mellan nämnden och Sveriges stärkelseproducenters förening u. p. a. den 9 september 1939 upprättat avtal, avseende inköp och försäljning av potatisstärkelse under innevarande tillverkningsår. Genom beslut dels den 1 december 1939 dels ock förut denna dag har Kungl. Maj:t godkänt vissa av nämnden föreslagna ändringar i förevarande avtal. Avtalet, som godkänts av Kungl. Maj:t under förbehåll, bland annat, att i 10 § av nämnden gjord utfästelse vinner riksdagens godkännande, innebär, att föreningen inköper den mängd potatisstärkelse, som framställes enligt meddelade tillverkningslicenser å sammanlagt högst 290,000 deciton, med undantag för vad som erfordras till husbehov för tillverkaren och dennes leverantörer.

Enligt 10 § åtager sig potatismjölsnämnden under förutsättning av statsmakternas godkännande och om avtalet icke skulle komma att förnyas för tillverkningsåret 1940/41 att vidtaga eller föranstalta om åtgärder från statens sida, vilka bereda föreningen möjlighet att erhålla minst 35 kronor 75 öre per deciton för den 1 oktober 1940 inneliggande lager av potatisstärkelse, dock med avdrag av 15,000 deciton. Dessutom åtager sig nämnden under angivna förutsättning och om avtalet icke skulle förnyas att vidtaga eller föranstalta om åtgärder från statens sida, vilka bereda föreningen möjlighet att erhålla ersättning för ränte- och lagringskostnader enligt i avtalet angivna grunder i avseende å inneliggande lager av potatisstärkelse, utom 15,000 deciton, under tre månader, räknat från och med den 1 oktober 1940.

I detta sammanhang må ock erinras, att enligt förordning den 2 mars 1934 (nr 34), vilken trätt i kraft den 5 mars 1934 och ändrats genom förordning den 31 mars 1939 (nr 89) samt efter förlängning genom kungörelsen den 18 juni 1937 (nr 497) gäller till och med den 30 september 1940, föreskrivits, att vid införsel av varor av följande slag, utöver enligt tulltaxan utgående tull, utgå tilläggstull på sätt här sägs.

Statistiskt nr	Varuslag	Tilläggstull för 100 kg kronor
290	Druv- och stärkelsesocker samt stärkelsesirap ... T	9: 50
620	Dextrin och stärkelseklister; ävensom appreturmedel innehållande dextrin, stärkelse, glykos, växtslem o. dyl. T/E	5: —

Tilläggstullen å druv- och stärkelsesocker samt stärkelsesirap har sedermera i anledning av industrisockerskattens införande genom kungörelse den 22 december 1939 (nr 908) höjts med 20 kronor till 29 kronor 50 öre för 100 kg.

I skrivelse den 17 november 1939 har *statens potatismjölsmånad* hemställt, att förenämnda förordning den 26 juni 1933 (nr 389) måtte erhålla fortsatt giltighet till och med den 30 september 1943 samt att åt nämnden skulle uppdragas att tillsvärdare under den blivande regleringsperioden handhåva verksamheten i enlighet med för närvarande gällande bestämmelser. Till motivering av sitt förslag har nämnden anfört i huvudsak följande.

Sveriges stärkelseproducenters förening har i till nämnden avgivet yttrande förklarat sig vara av den uppfattning, att nuvarande reglering bör fortsätta i samma form som hittills. Nämnden är av enahanda uppfattning i denna fråga. Genom regleringen har en stabilisering av tillverkningen och försäljningen av potatisstärkelse uppnåtts, vilken verkat till stort ekonomiskt gagn för såväl odlarna av fabrikspotatis som stärkelseproducenterna, vilka senare ju till vida övervägande delen också äro potatisodlare. En avveckling av regleringen skulle säkerligen leda till oreda på förevarande produktionsområde till stor skada för potatisodlarna och synes därför icke böra ifrågasättas. Ett ytterligare skäl för dess bibehållande ligger i det särskilda behov av kontroll över tillverkningen och försäljningen av ifrågasvarande livsmedel, som uppkommit till följd av kriget.

Beträffande formen för regleringen har nämnden övervägt, huruvida icke förenämnda förening i sin egenskap av stärkelseproducenternas egen organisation kunde i huvudsak övertaga regleringens handhavande. Härvid har nämnden dock kommit till det resultatet, att stora svårigheter skulle möta vid en dylik anordning. Berörda svårigheter sammanhänga främst med den mångsidiga intressekonflikten, som råder på förevarande område, såsom exempelvis ifråga om potatisleveransernas fördelning mellan å ena sidan potatisodlare, som äro delägare i stärkelsefabriker och alltså även medlemmar av föreningen, och å andra sidan utomstående odlare samt i fråga om stärksetillverkningens fördelning dels mellan olika fabriker, dels mellan skilda delägare vid samma fabrik. Om föreningen finge svara för licensutdelning, bestämmande av inköpskyldighet ifråga om potatis, olika kontrollanordningar etc. skulle antydda intressekonflikter sannolikt ställa föreningens auktoritet och sammanhållning på alltför hårda prov till skada även för dess hittillsvarande viktiga funktion som stärkelseproducenternas försäljningsorgan. Nämnden anser därför att den nuvarande formen för regleringen är bäst ägnad att utgöra de olika av denna berörda intressena.

Angående den tidsperiod, varunder regleringsbestämmelserna böra få fortsatt giltighet, synes det nämnden lämpligt, att denna ej utsträcker alltför långt, då det kan vara av betydelse, att frågan om regleringen åter upptages

till prövning inom någorlunda närliggande tid. Nämnden vill därför föreslå, att ifrågavarande tidsperiod bestämmas till tre år, d. v. s. från och med den 1 oktober 1940 till och med den 30 september 1943.

Då jag i likhet med statens potatismjölsnämnd finner fortsatta reglerande åtgärder beträffande tillverkningen och försäljningen av potatismjöl vara erforderliga tillstyrker jag, att förslag om förlängning av giltighetstiden för förordningen i ämnet (nr 389/1933) avlåtes till riksdagen. Jag vill härvid förorda att regleringen i sin nuvarande form bibehålles till och med den 30 september 1943. Departements-
chefen.

I samband med att bestämmelserna i nyssnämnda förordning förlängas synas jämväl de genom förordningen den 2 mars 1934 (nr 34) och kungörelsen den 31 mars 1939 (nr 89) pålagda tilläggstillarna å druv- och stärkelsesocker samt stärkelsesirap ävensom å dextrin och stärkelseklister med mera om respektive 9 kronor 50 öre och 5 kronor för 100 kg böra erhålla förlängd giltighet till och med den 30 september 1943. Förslag om inhämtande av erforderligt bemyndigande för Kungl. Maj:t i sådant hänseende torde senare i dag komma att framläggas av chefen för handelsdepartementet.

Vid godkännandet av avtalet mellan statens potatismjölsnämnd och Sveriges stärkelseproducenters förening u. p. a. har Kungl. Maj:t förklarat sig vilja till riksdagen avlåta framställning om godkännande av den i avtalets § 10 av potatismjölsnämnden gjorda utfästelsen. Denna framställning torde nu böra göras.

Förslag till de bestämmelser, som i övrigt äro erforderliga ur prisreglerande synpunkt, torde jag framdeles få anmäla för Kungl. Maj:t.

I anslutning till vad i det föregående anförts, har inom jordbruksdepartementet utarbetats förslag till *förordning angående fortsatt giltighet av förordningen den 26 juni 1933 (nr 389) om tillverkning av potatismjöl*.

Under åberopande av det anförda hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen att

*dels antaga omförmälda författningsförslag,
dels ock godkänna i § 10 av avtal den 9 september 1939
mellan statens potatismjölsnämnd och Sveriges stärkelsepro-
ducenters förening u. p. a. av nämnden gjord utfästelse.*

Till denna av statsrådets övriga ledamöter biträdda hemställen lämnar Hans Maj:t Konungen bifall samt förordnar, att proposition i ämnet av den lydelse, bilaga till detta protokoll utvisar, skall avlåtas till riksdagen.

Ur protokollet:

Richard Jobson.